

1 Aktuálnost pojmu transcendence (přesah) pro českou pedagogiku	15
I POJMOVÁ ANALÝZA	19
2 Vymezení pojmů transcendentování, přesah a transcendence	19
2.1 Český pojem přesah a jeho význam	19
2.2 Latinský pojem transcendere a jeho význam	20
2.3 Ztotožnění pojmu přesah s pojmem transcendence	23
2.4 Závěr analýzy: transcendence (přesah) a transcendentování (přesahování)	24
2.5 Shrnutí	24
3 Transcendence ve filozofii výchovy	25
3.1 Myšlenka transcendence jako součást starověkého a středověkého myšlení a výchovy	25
3.2 Novověké paradigma přesahu a jeho vliv na výchovu	27
3.3 Nové inspirace pro dnešní porozumění transcendentování člověka	29
3.3.1 Transcendentování jako překonávání vztahové distance	29
3.3.2 Transcendentování jako překonání výchovné distance	31
3.3.3 Transcendentování jako překonání distance v jednotlivci	33
3.3.4 Homo educandus je homo transcendens	34
3.4 Závěr analýzy: objektivní a subjektivní rozměr transcendence	35
3.5 Shrnutí	35
4 Transcendence v hlavních psychologických problematikách	37
4.1 Transcendence jako potřeba člověka	37
4.2 Transcendence jako podstata lidské existence	38
4.3 Transcendence jako smysl života	39
4.4 Transcendence jako hodnota	40
4.5 Transcendence jako prožitek	41
4.6 Transcendence jako kvalita osobnosti	45
4.7 Transcendence jako spiritualita	46
4.8 Závěr analýzy: horizontální a vertikální rozměr transcendence	49
4.8.1 Transcendentování horizontální a vertikální	49
4.8.2 Transcendence a transcendentování	51
4.9 Shrnutí	53
5 Transcendence v současné náboženské pedagogice	53
5.1 Transcendence jako vně stojící objektivní realita	53
5.2 Sebe-transcendence jako konverze dítěte	54
5.3 Transcendentování jako prožívání transcendentna	55
5.3.1 Zkušenost transcendence	56
5.3.2 Přemýšlení o transcendenci	57
5.3.3 Teologická kompetence dítěte	61
5.4 Závěr analýzy: transcendentování a rozměr naučitelnosti	62
5.5 Shrnutí	63
6 Závěr pojmové analýzy – definice	63
II OSOBNOST A TRANSCENDENCE	66
7 Ideální homo transcendens	66
7.1 Rozvinutost transcendentní složky osobnosti	66
7.2 Paradox 1: nemožnost i možnost dozrát v přesahu	67
7.3 Paradox 2: rozvinutost v přesahu závisle i nezávisle na věku	68
7.4 Paradox 3: rozvinutost v transcendentování závisle i nezávisle na inteligenci	68
7.5 Paradox 4: kvalita nemusí být vždy zárukou kvality	69
7.6 Homo transcendens – antropologická typologie	71
7.6.1 Homo transcendens a pozitivní přesah	71
7.6.2 Homo transcendens a negativní přesah	74
7.7 Shrnutí	75
8 Osobnost vychovatele a přesah	75
8.1 Jáství je povahy zřejmé i transcendentní	76
8.2 „Tyství“ odkazuje na přesah Já	77

8.3	Poznávat Ty ve vztahu znamená překonat reifikaci	78
8.4	Poznávat Já znamená stávající představu o Já transcendentovat	79
8.5	Transcendovat znamená překračovat osobní hranice	81
8.6	Moudrost jako základ homo transcendens	83
8.7	Shrnutí	86
9	Osobnost dítěte a přesah	86
9.1	Vývoj dítěte a důležité mezníky pro přesah	86
9.1.1	Kojenec a první přesažení vlastního Já	87
9.1.2	Batole a vyhlášení nezávislého Já	90
9.1.3	Předškolákovo Já objevuje vnitřní Ty	93
9.1.4	Školák jako Já-vztah-Ty a příklad přesahu vně rodiny	95
9.1.5	Pubescent a kritické o neskutečném uvažující Já	97
9.1.6	Shrnutí personalisticko-socializačního schématu Já-vztah-Ty	98
9.2	Specifické schopnosti dítěte k rozvoji přesahu	100
9.3	Faktory bránící osobnostnímu rozvoji dítěte v přesahu	104
9.3.1	Materiální a duchovní chudoba	104
9.3.2	Chybějící povzbuzení pro sny a naděje dětí	105
9.3.3	Spěch doby	106
9.3.4	Média	107
9.3.5	Negativní postoje vychovatele a vrstevníků	108
9.4	Význam transcendentování pro dítě jako osobnost	115
9.5	Shrnutí	118
III	PÉČE O PŘESAH	120
10	Péče o přesah jednotlivce je péčí o celek a k celku	120
10.1	Člověk jako celek	120
10.2	Transcendentní rozměr péče o celek člověka	121
10.3	Shrnutí	123
11	Transcendentní rozměr péče o vychovatele	123
11.1	Transcendentní rozměr tělesnosti	123
11.2	Transcendentní rozměr psychična	125
11.3	Péče o duchovno	127
11.4	Péče o přesah je celostní péče	129
11.5	Shrnutí	131
12	Transcendentní rozměr péče o dítě	132
12.1	Transcendentní rozměr školy	132
12.2	Škola jako místo druhé šance	133
12.3	Klíčová kompetence a transcendentování	135
12.4	Kompetence k vyššímu myšlení	137
12.5	Rozvíjení klíčové kompetence	140
12.5.1	Čtyři postmoderní přístupy ve výuce podporující transcendentování dětí	141
12.5.2	Význam symboliky ve vyučování jako cesty od imanence k transcenci	142
12.5.3	Význam filozofování ve vyučování jako cesty k celku	143
12.5.4	Význam mýtu a pohádek jako pravdování	144
12.5.5	Transcendentní rozměr umění	145
12.5.6	Kresba a přesah	147
12.6	Shrnutí	148
13	Péče o učivo	149
13.1	Důvody péče o transcendentní rozměr učiva	149
13.2	Přesahová materie a její místo v RVP PV a RVP ZV	151
13.3	Péče o transcendentní rozměr učiva	153
13.4	Rizika českého kurikula pro přesah	153
13.5	Překlenutí rizik v nazření přesahu jako přípravy na život i konečnost člověka	156
13.6	Shrnutí	157
Závěr		158